

PIRMOJO ĮKOPIMO Į MAŽVYDO VIRŠŪNĘ ATASKAITA

Pirmąjį įkopimą 1979 metais į Vilniaus universiteto (4740 m) viršūnę per M. Mažvydo (4560 m) viršūnę organizavo Lietuvos alpinizmo federacija

Paveikslėlyje - Terskej-Alatau kalnagūbrio schema

Įkopimo pasas
Vadovo bei dalyvių pavardės
Įvadas
Rajono geografinė apžvalga ir sportinis įvertinimas
Įkopimo sąlygos
Įkopimo dienoraštis

ĮKOPIMO PASAS

Įkopimo klasė: techninė.

Įkopimo rajonas: Tian Šanis, Terskej Alatau.

Įkopimo maršrutas: Pirmas įkopimas į Vilniaus universiteto (4740 m) viršūnę per M. Mažvydo (4560 m) viršūnę.

Įkopimo charakteristika: aukščių skirtumas - 640 m, sudėtingų atkarpų ilgis - 560 m.

Įkalta kablių: ledo - 23 vnt.

Darbo valandų suma: 21 val.

Nakvynių kiekis ir jų charakteristika: 5, visos normalios.

Komandos pavadinimas: komanda "Mokslas".

VADOVO BEI DALYVIŲ PAVARDĖS, VARDAI IR KVALIFIKACIJA

Daugvila Juozas - I atsk., vadovas,
Mozūraitytė Aurelija - I atsk., dalyvė,
Šaduikis Vilius - KSM., dalyvis,
Koncė Paulius - I atsk., dalyvis,
Karčiauskas Kęstutis - I atsk., dalyvis.

Komandos treneris: I. Migla.
Maršrutas pradėtas: 1979 VII 20
Maršrutas baigtas: 1979 VII 25

ĮVADAS

1979 m. vasarą (liepos mėn. 8 d.- rugpjūčio mėn. 7 d.) Tian Šanio kalnuose, 35 km į pietus nuo Prževalsko (Kirgizijos TSR), Altyn-Arašano slėnyje dirbo LTSR Kūno kultūros ir sporto komiteto bei SSD "Žalgirio" CT organizuota alpinistinė ekspedicija. Bazinė stovykla buvo įsikūrusi Takyrtor ir Čon Uzen upių santakoje. Ekspedicija išžvalgė alpinistų dar neištyrinėtą Terske Alatau kalnagūbrio rajoną, esantį į rytus nuo žinomo Karakolo rajono.

Vienas iš ekspedicijos uždavinių buvo įkopti į bevardę viršūnę ir pavadinti ją Vilniaus universiteto vardu seniausios mūsų šalyje aukštosios mokyklos 400 metų jubiliejaus garbei. Šis įkopimas pateiktas SSD "Žalgiris" pirmenybėms.

Pateikiamoje ataskaitoje yra įkopimo į Vilniaus universiteto viršūnę per M. Mažvydo viršūnę aprašymas.

RAJONO GEOGRAFINĖ APŽVALGA IR SPORTINIS ĮVERTINIMAS

Ak Su yra rytinėje Terskej Alatau kalnagūbrio dalyje. Aukščiausias taškas sienoje - Žalgirio viršūnė. Terskej Alatau kalnagūbris priklauso Tian Šanio kalnų sistemai ir iš pietų juosia Isyk Kulio ežerą. Jame yra tokios gerai žinomos viršūnės, kaip Karakolas (5280 m), Džigitas (5170 m), Džety Oguzo siena ir kt. Ak Su siena uždaro Altyn Arašano slėnį ir yra į rytus nuo Karakolo slėnio, kuriame veikia alpinistinė stovykla "Ala-Too".

Žalgiris - ketvirtoji Ak Su sienos viršūnė. Į ją pirmą kartą buvo įkopta 1969 m. Kitose Ak Su sienos viršūnėse iki šiol alpinistai dar nepabuvojo. Į pietus nuo kraštinės (5-osios) Ak Su sienos viršūnės už Stiopkino perėjus eina ketera su trimis ryškesnėmis viršūnėmis. Dvi iš jų pavadiname Mažvydo ir Vilniaus universiteto vardais. Iš pietų pusės į Vilniaus universiteto viršūnę yra uolinis neklasifikuotas, maždaug 5A-B sunkumo kategorijos maršrutas.

Likusios Altyn Arašano viršukalnės, nepriklausančios Ak Su sienai, taip pat bevardės ir neturi klasifikuotų maršrutų. Jos žemesnės ir paprastesnės alpinistiniu požiūriu, tinka treniruotiniams įkopimams.

ĮKOPIMO SĄLYGOS

Terskej Alatau kalnagūbris užstoja kelią pietvakarių vėjams ir nukreipia juos į Chan Tengrio ir Pobiedos viršūnių rajoną arba priešinga kryptimi. Dalinė garų kondensacija vyksta ant keteros. Šiame rajone taip pat kondensuojasi drėgmė, garuojanti iš milžiniško Isyk Kulio ežero, t.y. ateinanti iš šiaurės. Krituliai yra ryškaus periodinio pobūdžio.

Mažvydo ir Vilniaus universiteto viršūnės, kaip ir kitos Terskej Alatau viršūnės, yra smarkiai apledėjusios. Klimatas viršūnių rajone yra atšiaurus, daug ledo plyšių.

Slėnio augmenija labai gausi ir įvairi, ryškiai išsiskiria aukštuminės zonos: nuo 2000 m virš jūros lygio plyti garsieji Tian Šanio eglynai, 2900 m aukštyje juos pakeičia spalvingos alpinės pievos. Ties 3400 m prasideda amžnieji sniegynai...

Ekspedicijos bazinė stovykla buvo įkurta 2900 m aukštyje prie Takyrtoro ir Čon Uzeno upių santakos. Iš čia gerai matyti visa Ak Su siena.

ĮKOPIMO DIENORAŠTIS

I diena. 1979 m. liepos mėn. 20 d. Iš bazinės stovyklos išėjome 10.00 val. Po pusvalandžio užtelėjo liūtis ir permerkė kiaurai - "iki siūlo galo". Pasiekėme prie rytinio Čon Uzeno ledyno ant morenos anksčiau paliktas palapines ir apsistojome nakvynei, likusią dienos dalį džiovinome šlapius daiktus.

II diena. 1979 m. liepos mėn. 21 d. Išėjome 7.30 val. Nepastovus debesuotumas, kol kas į lietų nepanašu. Perkirę rytinį Čon Uzeno ledyną pietų kryptimi, pakilome į Chatidži perėją. Nuo perėjos atsivėrė vaizdas į 4560 m viršūnę, gerai matyti įkopiimo maršrutas rytine ketera. Nuo perėjos nusileidome iki Sari Čat ledyno ir kirtome jį kairėn, link uolinių iškyšulių, stengdamiesi neprarasti aukščio. Už priešpaskutinės uolinės salos užuovėjoje įsiruosėme nakvynvietę. Rišinys P. Koncė ir K. Karčiauskas užlipo sniego bei ledo šlaitu iki keteros (8 virvės) išžvalgyti tolimesnio kelio ir nustatė, kad pasirinktas maršrutas nėra labai sunkus.

III diena. 1979 m. liepos mėn. 22 d. Išėjome 6.30 val. Greitai perėjome apirusių uolų juostą (3 virvės). Pastatėme kontrolinį turą. Pakilome sniego ir ledo šlaitu (350 m, atsargiai - plyšiai) iki keteros. Sniego ketera į dešinę, aplenkianti ledinį "krokodilą", iki pilno sniego bei ledo plyšio (4-5 virvės). Už jo trumpa (3 m) ledine sienele aukštyn ir į dešinę iki bergšrundo (1 virvė).

Padidėjo debesuotumas, panašu, kad pradės snigti. 9.00 val. ryšio metu paprašėme pratęsti kontrolinį laiką.

Už bergšrundo aukštyn stačia ledo siena (apsauga kabliais) 40 m, toliau aštria sniego ir ledo ketera (3 virvės, atsargiai - kairėje karnizai) pakilome į snieginį viršūnės kupolą. Iki uolinės viršūnės - 60 m. 4560 m viršūnę pavadiname M. Mažvydo vardu. Oras pastebimai sugedo - pradėjo stipriai snigti ir pustyti. Skubėjome grįžti į nakvynės vietą, leisdami pakilimo keliu. Grįžome pačiu laiku - atrodė, įsisiautėjęs uraganas nuneš mus su palapine į slėnį.

IV diena. 1979 m. liepos mėn. 23 d. 7 val. šėlo pūga, nieko nematyti. Į maršrutą neišėjome. Po pietų vėjas aprimo.

V diena. 1979 m. liepos mėn. 24 d. Išėjome 6.00 val. Oras normalus. Gana greitai pakilome jau žinomu keliu iki Mažvydo viršūnės. Toliau apeidami uolų saleles sniegu nusileidome iki balno tarp Mažvydo ir 4740 m viršūnių. Aukštyn kilome stačiu ledo šlaitu (60 m) uolinių salelių link. Jas aplenkdami įstrižai į kairę sniego ir ledo šlaitu pasiekėme uolinę keterėlę, vedančią į viršūnę. Ketera viena virvė - ir mes viršūnėje. Sukrovėme kontrolinį turą, palikome raštelį ir atminimo skydą, pavadiname šią viršūnę Vilniaus universiteto vardu. Maršrutą įvertinome kaip 3B sunkumo kategorijos. Panorama gėrėtis neteko, nes dangus apsiniaukė, pradėjo "dainuoti" ledkirčiai, reikėjo leistis žemyn.

Kai pasiekėme balną tarp Mažvydo ir Vilniaus universiteto viršūnių, švystelėjo saulė. Nutarėme leistis per Stiopkino perėją ir išžvalgyti maršrutą nuo perėjos į penktąją Ak Su sienos viršūnę. Iš keteros į perėją nusileidimo kelias pasirodė sunkesnis, negu tikėjomės. Pradėjo snigti, pablogėjo matomumas. Nenorėdami prarasti aukščio, traversavome ledo šlaitą ir diulferiais, palikdami kablius, nusileidome iki Stiopkino perėjos. Nakvynės vietą pasiekėme 20.00 val.

VI diena. 1979 m. liepos mėn. 25 d. Išėjome 9.00 val. Per Chatidži perėją grįžome į bazinę stovyklą 15.00 val.

Grupės vadovas J. Daugvila